

"ממעין החיים"

שיחות שנאמרו מפי המשגיח הגה"צ ר' חיים וואלקין שליט"א

שימור מעלתו ומקומו הייחודי של האדם

אמר נס וחד אמר נס בתוך נס, מאן דאמר נס, יער הוה דובים לא הוה, מ"ד נס בתוך נס, לא יער הוה ולא דובים הוה, וליהוי דובים ולא ליהוי יער, דבעיתו", הגמ' מביאה מחלוקת מהו הנס שהיה שם, האם הנס היה רק שהגיעו דובים, או הנס היה שנהיה גם יער וגם דובים, והגמ' שואלת למ"ד נס בתוך נס, שנהיו גם יער וגם דובים, "ליהו דובים ולא ליהוי יער", שיהיה רק דובים בלי יער, כי הרי כל הנס נצרך בשביל שיהיה דובים ש"יבקעו" את הנערים שהתעללו באלישע, ומה הוא הצורך ביער?! ועונה על זה הגמ' "דבעיתו", שאם לא יהיה להם נס שיהיה גם יער, אז הם יפחדו, כי היער נותן להם את הבטחון, את האומץ, ואת ההרגשה הטבעית הנדרשת להם, ורצינו לחדש מכאן יסוד גדול, שכמו שלדובים אצל אלישע היה צורך ב"יער" שלהם כדי למלא את שליחותם, כדי לקבל את הבטחון והאומץ הדרוש ע"מ ל"בקע" את הנערים שצחקו על אלישע, כך בדיוק לכל יהודי ויהודי יש את ה"יער" שלו, את המקום הטבעי והייחודי רק לו, שניתן ונועד כדי לתת לו את הבטחון וההשראה למלא את ייעודו ותפקידו שלו, כי ה' ברא ויצר לכל אחד ואחד את ה"יער" הייחודי שלו והמקום שלו, ועל האדם מוטל לא לעזוב את סביבת ה"יער" שלו, עד כדי כך שכשהיה צורך שיהיה דובים אצל אלישע, היה צורך לברוא נס בתוך נס, והעיקר כדי שיהיה להם את היער שלהם, וזוהי התשובה גם כאן, אצל הערוב, שהתורה מדגישה לנו שהערוב יבוא עם ה"אדמה אשר הם עליה", כי הערוב לא היה יכול לקבל את האומץ והכוח הדרוש כדי למלא את תפקידו ללא ה"יער" שלו, ה"אדמה" שלו, עד כדי כך שכאשר משה רצה להבהיר לפרעה שהערוב יבוא גם ממקומות מרוחקים, הוא הדגיש לו שהערוב יבוא גם עם האדמה שלו, כי רק כך פרעה יבין שגם הערוב מהארצות הרחוקות יוכל לבוא ולהזיק לו, כי הוא יבוא עם ה"אדמה אשר הם עליה", עם האקלים ותכונות האויר שהערוב היה רגיל במקומות שבהם הוא היה, כדי למלא את תפקידו, ע"י ה"יער" המיוחד שהקב"ה ברא לכל בריה ובריה.

הנצי"ב בפירושו עה"ת (יט יב) מבאר בפרשת יתרו, על הפסוק "והגבלת את העם סביב", וז"ל "לא אמר והגבלת את ההר כלשון המקרא כ"ג, אלא הוא דבר בפ"ע שהוא גבולות לעם במעמדם סביבות ההר, אהרן בראש והכהנים לפי ערכם אחריו וכו'", שבתורה כתוב שהקב"ה מצוה למשה "והגבלת את העם", שבזמן נתינת התורה לא יתקרבו עם ישראל להר סיני, אך מדוע באמת לא ציוה הקב"ה את משה "והגבלת את ההר", כי הרי לכאורה כל הענין במעשה ה"הגבלה" הוא, שלא יתקרבו להר, ומדוע אזהרת ההגבלה נאמרה והתייחסה ל"עם" דוקא?! ועל זה מבאר הנצי"ב, שיש כאן הדגשה נוספת בתורה,

"כי אם אינך משלח את עמי הנני משליח בך ובעבדיך ובעמך ובבתיך את הערב ומלאו בתי מצרים את הערב וגם האדמה אשר הם עליה" [ח יז], רואים אנו בפסוק, שכאשר מגיע משה להזהיר את פרעה מפני מכת הערוב, שאם לא ישמע לה' וישלח את בניי מארצו הקב"ה יביא עליו ועל עמו את מכת הערוב, הוא גם מתאר לפרעה את מכת הערוב, במי זה יפגע, ומה יהיה במכה זו, והוא מוסיף ואומר לו "וגם האדמה אשר הם עליה", שהמכה הזאת תכה את המצריים לא רק בבתיים, אלא גם ב"אדמה אשר הם עליה", על כל אדמה שהמצריים יהיו עליה.

בספר חפץ חיים עה"ת מובא בשם ר' מרדכי פאדערעווסקי מקוברין, שהחפץ חיים העיר, מה באה התורה להדגיש לנו בזה שהקב"ה יכה את המצריים גם ב"אדמה אשר הם עליה", הרי התורה לכאורה כבר כתבה כל מקום ומקום שמכת הערוב תגיע לשם, וכפי שכתוב בפסוק "הנני משליח בך, ובעבדיך, ובעמך ובבתיך", שהקב"ה יכה אותם בכל מקום ובכל מצב, וא"כ איזה עוד מקום ומצב נשאר לרבות, שהתורה כותבת "וגם האדמה אשר הם עליה"!!

ומבואר בשם החפץ חיים "לזה אמר וגם האדמה אשר הם עליה, היינו שהחיות מהארצות הרחוקות ג"כ יבואו לכאן, ויבואו ביחד עם האדמה, עם תכונת האויר אשר הם עליה, כדי שיוכלו להיות גם במצרים", שבאמת "האדמה אשר הם עליה" לא מתייחס כלפי ה"מצריים", שכל אדמה אשר יעמדו עליה המצריים אז הערוב יכה אותם, אלא הפסוק מדבר כלפי ה"ערוב" עצמו, שהערוב יבוא לא רק מאזור מצרים, שכבר הורגלו להתמודד עם החיות הללו והטבע שלהם, אלא הוא יבוא גם ממקומות מרוחקים שבהם יש טבע ואקלים שונה לגמרי, שהמצריים לא מכירים ולא יודעים איך להתמודד איתם, וזה ע"י שהחיות יבואו עם "האדמה אשר הם עליה", עם האקלים והטבע המיוחד שיש לכל חיה וחיה באזור שלה, והכל בכדי לקיים רצון הבורא, כדי לגרום לפרעה לשלח את בני ישראל מארצו, ולקדש את שם הקב"ה בעולם.

אך באמת צריך להבין גם אחרי שהסברנו ש"האדמה אשר הם עליה" הולך על הערוב ולא על המצריים, אך עדיין צריך להבין מהו הענין ב"אדמה אשר הם עליה", מדוע היה צריך הערוב לבוא דוקא עם "האדמה שלו", ועד כדי כך שהתורה עוד מדגישה זאת, שמשה אמר לפרעה שהם יבואו עם האדמה שלהם, ובאמת מהו הרעיון שמונת בהדגשה הזו של התורה!?

בגמ' בסוטה (מו:): מובא המעשה עם אלישע והדובים, שהנערים התקלסו באלישע הנביא ואמרו לו "עלה קרח", ואלישע קילל אותם בשם ה', ויצאו דובים מהיער "ותבקענה מהם ארבעים ושני ילדים", אך רב ושמואל נחלקו שם, "חד

שלא רק שלכל אחד ואחד מהעם היה אסור להתקרב להר סיני בזמן נתינת התורה, אלא היה כאן עוד ענין, שבמעמד ובזמן נתינת התורה, היה לכל אחד ואחד מהעם את המקום הייחודי שלו, את המעמד שלו, וכפי שכותב הנצי"ב "גבולות לעם במעמדם סביבות ההר", לא רק הגבלה שלילית שלא להתקרב להר, אלא גם "הגבלה" חיובית, שלכל אחד היה את המקום המיוחד רק לו, והדברים הללו הם כדברינו, שהקב"ה בבריאת העולם יצר ונתן לכל אחד ואחד את היער הפרטי והייחודי רק לו, וכך גם בזמן "מתן תורה" הקב"ה ביסס והדגיש בלב האדם את היסוד והבסיס הזה, שלכל בריה ובריה, לכל אדם ואדם, יש את ה"יער" הפרטי והייחודי רק לו, את "הגבלת את העם", את המעמד והמקום המיוחד רק לו, כך ורק כך הוא יוכל לשאוב כוח ועוצמה כדי למלא את תפקידו שלו, ע"י שישאר ב"יער" שלו, ומשם עליו להתחיל לבסס ולבנות את עולמו הפרטי, ועליו לשמור על ה"יער" שלו, ועל המעמד המיוחד שבו הוא נמצא.

בח"ח עה"ת מובא בפרשת שמות (ג ה), על הפסוק "ויאמר אל תקרב הלום וכי" כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא", וז"ל "לפיכך מרמזת התורה, אל תאמר שיכול היית להגיע למדרגה נשאה יותר, אלמלי היית נועל נעליו של פלוני, אלמלי עמדת במקומו של פלוני או היית נתון בתנאיו, "של נעליך", גם משאתה מהלך יחף יכול אתה להתחיל לעלות ממדרגה אחת לחברתה, "כי המקום אשר אתה עומד עליו", המקום בו הנך עומד בשעה זו, המדרגה בה הנך נמצא ברגע זה, "אדמת קודש הוא", בידך להפכו לאדמה קדושה, אל תחכה לזמנים אחרים, אינך זקוק כלל לנעליים כדי לחפש מקומות אחרים, "אין להקדש אלא מקומו ושעתו", כל זמן וכל מקום מסוגלים לעניינים שבקדושה, הכל תלוי באדם, ברצונו ובחשקו", מבואר בדבריו, שהתורה באה ללמד אותנו שלכל אחד יש את ה"אדמת קודש" שלו, את המקום המיוחד שבו הוא נמצא, ועליו להתחיל להשתמש בכוחות שלו, שנמצאים ב"מקום אשר הוא עומד", ולכך, אל יאמר האדם שאם היו לו את הכוחות והכלים שיש לשני, את ה"נעליים" של השני, אז הוא היה יכול להגיע למדרגה הרבה יותר גבוהה, אלא באה התורה ואומרת לו "של נעליך", תוריד את הנעליים של השני, אל תנסה להשתמש במקום ובכוחות של השני, אלא תתמקד ב"מקום אשר אתה עומד", תתחיל ללכת "יחף" על האדמה שהנך נמצא ברגע זה, ותהפוך את אותה אדמה ל"אדמת קודש", כי מהות האדמה אשר האדם עומד עליה, הכוח הטמון באותה "אדמה", בסביבה שהאדם גדל ונמצא בה, הוא הכח של "אדמת קודש" ממש, וזהו ג"כ ממש כדברינו, שכל אדם ואדם נברא עם הסביבה והכוחות המיוחדים רק לו, ה"יער" המיוחד רק לו, ועל האדם מוטל להמשיך ולגדול מאותה ה"אדמה" אשר הוא נמצא עליה, ושלא יקנא או יחשוב לרגע ש"האדמה" אשר חבירו נמצא בה, היא יותר טובה ומיוחדת משלו, אלא עליו להיות חדור בטחון וידיעה שהמקום אשר בו הוא נמצא עכשיו, עם הסביבה והכוחות שנמצאים בה עכשיו, הם ורק הם, ה"יער" הייחודי שלו, מקום הגדילה והצמיחה שלו.

הגאון ר' ירוחם ליוואויץ זצ"ל היה תמיד מרבה לדבר ולהדגיש את הענין הזה, שעל האדם מוטל תמיד, לפעול ולעבוד את ה' על פי מה שהוא, לפי כוחותיו שלו ולא לחקות אחרים, "נישט נאכט געמאכט", לא חיקויים, לא כלים שאולים, והיה מתבטא, ש"על האדם להשתמש באיגונע שלו", בכוחות שלו,

בכח הייחודי והפרטי שלו, והיה אומר ש"פעם הוא פגש אדם שתשעים וחמש אחוז מאישיותו היה חיקוי של אחרים, ומעצמו הוא, כמעט ולא היה כלום".

בספר "רוח חיים" מובא על המשנה באבות (פ"ו מ"ט), "א"ר יוסי בן קסמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם וכו", וז"ל "על דרך מליצה בא ללמד, שלא יצא אדם מפתח בית המדרש, כי אך פעם אחת יצא, ופגע בו המסית להדיחו מעסק התורה", שאנו רואים אצל ר' יוסי בן קסמא נקודה נוספת, שכל כך ישנה חשיבות להימצאות האדם בסביבה הטבעית שלו, ב"יער" שלו, עד כדי כך, שכשיצא ר' יוסי בן קסמא "פעם אחת" מ"היער" שלו, אז מיד "ופגע בי אדם", ה"מסית" הגיע להדיח אותו מעסק התורה, מ"היער" והסביבה הטבעית שבו הוא היה, וזה מה שר' יוסי בן קסמא ענה לו, שהוא "אינו דר אלא במקום תורה", שיש לו את הסביבה המקורית והטבעית שלו, את לימוד התורה, עד שאפילו "אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם", בכל זאת "איני דר אלא במקום התורה", עד כדי כך היה לו חשיבות והערכה לשמור על ה"יער" שלו, ועל מקומו הטבעי, ולא לצאת ח"ו מה"יער" שלו.

על כל אחד ואחד ללמוד מכאן, להיות בטוח ורגוע שה"אדמה" אשר בה הוא נמצא עכשיו, זהו ה"יער" הטבעי והייחודי רק לו, וזה הוא המקום שממנו הוא צריך לגדול ולצמוח, ובמיוחד אנו בני התורה שיש לנו את הסגולה הנפשית של קדושת התורה, מוטל עלינו ללמוד מכאן, שלכל בן תורה יש את ה"יער" הייחודי והטבעי שלו, שזהו הבית מדרש הקדוש, עם המקום המיוחד שיש לו בתוך כלל לומדי התורה, בדיוק כמו במתן תורה שהיה את "הגבלת העם", שלכל אחד ואחד מהעם היה את המעמד הטבעי שלו, ואת החלק שלו, וממקומו זה הוא יוכל להוציא, לפעול, ולהראות את כוחותיו בצורה טבעית ועצמאית, כי "האדמה" אשר עליה הוא נמצא, זוהי ה"אדמת קודש" שלו, ולא כוחותיו ומקומו של השני, וזהו חלק מ"ח קניני התורה", "המכיר את מקומו", ה"יער" הזה, הוא מקום גדילתו וצמיחתו של לומדי התורה, ולכך כל יציאה מחוץ לביהמ"ד, מחוץ ל"יער" הזה, יכולה להכרית את כל גידולו וצמיחתו, ולכך עליו תמיד לדאוג להשאר בסביבתו הטבעית, כי כל הרחוב "מלא עיניים" איך להכשיל ולהוריד את כל זרगत ומעלת הבן תורה, ואם עליו לצאת לרחוב, הוא צריך להרגיש זר ונכרי בסביבה זו, לא להגיע ל"אסור או מותר", אלא פשוט זה לא המקום הטבעי שבו גדלתי וצמחתי, זה לא ה"יער" שלי, ואז יהיה לו גם את הכח של ה"אדמה אשר הם עליה", כדי לקבל את האומץ והבטחון לשמור על ה"יער" שלו, כדי שיוכל להכריז ולומר "איני דר אלא במקום תורה".

[נכתב ע"פ הבנת השומע ובאחריותו]

העלון המזרחי ל'הודש אדר א'
יצא בעז"ה בשבוע פרשת משפטים

לקבלת העלון במייל בעברית, אנגלית, ובספרדית, וכן להערות והארות ניתן לכתוב ל: memayan7@gmail.com

נתרם להצלחת ר' יוסף מתתיהו ב"ר יהודה שיחי'